

Agra Blūma

V. V. Klīves otrās mājas – Indija

Visvaldis Varnesis Klīve ar kundzi misijas darbā Indijā 1979. gada jūlijā (foto no ģimenes arhīva)

Latvijas Universitātes (LU) Bibliotēka, godinot vienu no izcilākajiem Latvijas Universitātes akadēmiķiem, profesora Visvalža Varneša Klīves (1935–2003), piemiņu, radīja virtuālo izstādi “Vieglus darbus neatmaksājas darīt: V. V. Klīvem – 85”, kurā atspoguļots ne tikai profesora dzīves gājums, bet LU Bibliotēkas krājumā esošā profesora Klīves grāmatu kolekcija. Izstādes sagatavošanas laikā izveidojās cieša un draudzīga sadarbība ar profesora sievu Viju Klīvi. Sarunās ar Klīves kundzi atklājās, ka nozīmīgs viņu dzīves periods kopā aizvadīts arī Indijā. Intervija atspoguļo spilgtus momentus, kas skar prof. V. V. Klīves un Vijas Klīves misijas darbu Indijā: personīgos iespaidus par šīs valsts klimatu, ļaudīm un kultūru.

– Pastāstiet, lūdzu, kas tas ir – misijas darbs, kādus darbus tas sevī iekļāva?

– Latviešu ārmisija sākās jau 20. gadsimta 20. gados, kad LELB [Latvijas Evaņģēliski luteriskā baznīca – A. B.] arhibīskapa Kārļa Irbes meita, medmāsa Anna Irbe, ar kuģi devās uz Indiju Zviedru baznīcas misijas paspārnē rūpēties par sievietēm un bērniem Koimatores [Kojamputūras – A. B.] rajonā Tamilnādā. Pēc dažiem gadiem Anna Irbe atgriezās Latvijā, iesāka sarunas LELB draudzēs par misijas iespējām Dienvidindijā un savāca krietnu ziedojumu summu. Viņa atgriezās Indijā un nodibināja patstāvīgu misijas centru “Karunāgarapurī” – Dieva žēlīgās rokas ciems. Tur viņa uzcēla mācītāju

māju, administrācijas centru, skolu, atraitnes namu, medpunktu, lauksaimniecības ēkas u. c. Īpašumā bija liela aka, kas deva gana daudz ūdens, lai visi iemītnieki varētu nomazgāties. Tika iestādītas banānu un kokosriekstu plantācijas un sakņu dārzi. Kopā ar vietējo tamilu mācītāju viņi uz buļļu ratiem apbraukāja tuvākos ciematus (tur dzīvoja galvenokārt kokvilnu plantāciju strādnieki) un veica evaņģelizācijas darbus, no tās izauga desmit jaunas draudzes. Trīsdesmitajos gados līdz Otrajam pasaules karam Anna Irbe uzturēja kontaktus ar Latviju, sevišķi ar LELB Ārmisijas sekretāru mācītāju Robertu Feldmani, kurš regulāri sūtīja ziedojumus no Latvijas luterāņiem. Karam iesākoties, saites starp Eiropu un Indiju pārtrūka. Irbe aizgāja pensijā, nopirka māju Kūnūrā, Nilgiri kalnos, un rūpējās par ģimeni. “Karunāgarapurī” pārņēma Tamilu evaņģēliski luteriskā baznīca.

Kad apprecējāties, Visvaldis [Visvaldis Varnesis Klīve, LU Teoloģijas profesors – A. B.] stingri uzstāja uz to, ka man jāiepazīstas ar viņa akadēmisko lauku un sirdsinteresi – savu “otro māju”, kā viņš kādreiz sauca Indiju. Tādēļ medusmēneša ceļojums 1979. gada vasarā mūs aizveda uz Indiju. Ceļojuma gaitā nonācām arī dienvidu štātā – Tiručirāpalli [apdzīvota vieta – A. B.] Tamilnādā. Visvaldim bija uzdots no Latviešu ev. lut. baznīcas Amerikā un trimdā atjaunot latviešu luterāņu ārmisijas darbu Indijā. Ārmisija? Misija? Misijai ir ārkārtīgi plaša nozīme. *Webster’s Universal College Dictionary* ir

vismaz kādas desmit definīcijas. Misija var būt arī kaut kas ļoti personisks – darbs vai pienākums, ko persona pati sev uzliek, piemēram, dzīves misija. Astoņdesmito gadu sākumā mēs ar Visvaldi kopā vadījām LELB Ārmisijas nozari un regulāri apmeklējām misijas lauku un iepazīnāmies ar turienes darbību un grūtībām. Parastā problēma bija nauda, ar kuru sniegt pakalpojumus, jo līdzekļi bija atkarīgi no latviešu labdarības un devīguma. LELB draudzes, dāmu komitejas un privātpersonas ziedoja, bet, gadiem ejot, daudzi no mūsu Ārmisijas ilgstošiem draugiem aizgāja Dieva mierā. Kad tika atjaunota Latvijas neatkarība, ziedotāji vairāk gribēja dot Latvijai nekā Indijai, kas ir saprotams.

– Kad ieradāties Indijā, kāds bija turienes klimats? Vai klimata atšķirības sagādāja grūtības dzīvei Indijā? Kādi ēdieni un garšas jūs pārsteidza?

– Lidojot no Skandināvijas uz Deli, temperatūras starpība ir radikāla. Lai gan lidmašīnas no Eiropas parasti ierodas Indijā nakts vidū (ap plkst. 1.00–2.00), izkāpšana no lidaparāta bija kā pēkšņa ieiešana pirtī. Laimīgā kārtā mūsu viesnīcā, lai gan tā nebija nekāda luksusa, bija kondicionieris. Tā kā man jau bija mazliet iepriekšēja saskarsme ar trešās pasaules valstīm (Ņujorkā dažus gadus strādāju amerikāņu un afrikāņu kultūras apmaiņas organizācijā un 1973. gadā ceļoju uz šīm Rietumāfrikas valstīm), dzīves apstākļi Indijā mani daudz nešokēja. Līdzīgi putekļi, līdzīgas cilvēku drūzmas uz ielām. Braucot pa Deli, iespaidīgs bija “veco-jauno sajukums”, kā man teica indiete Violeta. Uz ceļa varēja saskatīt daudz dažādu formu transporta līdzekļus: Indijas pašu ražotās *Ambassador* automašīnas, motocikletus, mopēdus, motorizētas rikšas, divriteņu rikšas, kas brīžiem dalīja ceļu ar klaiņojošām govīm un iejūgtiem buļļiem (lai gan premjerministre Indira Gandija bija mēģinājusi oficiāli izraidīt lopus no pilsētas ielām). Spriedu, ka pēc Āfrikas piedzīvojumiem, kur es pirmoreiz ēdu samērā asus ēdienus, man Indijas virtuve

Latviešu ev. lut. baznīcas dibināšana Tamilnādā (Indijā) 1981. gada decembrī. Visvaldis Varnesis Klīve pirmais no labās (foto no ģimenes arhīva)

nesagādās lielas problēmas. Sāku viesnīcā baudīt dažādus specifiskus indiešu ēdienus. Kļūda! Turpmāk iemācījos ēst kaut ko asāku tikai vienu reizi dienā, bet citādi rietumnieku gaumē.

Šis medusmēneša ceļojums bija laba pirmā iepazīšanās ar Indiju, par kuru pagātnē es nemaz nebiju sapņojusi, un tas notika mana jaunlaulātā vīra – gida kompānijā. Šajā reizē izdevās apciemot arī slaveno Tadžmahalu Agrā.

– Kāds bija jūsu lielākais sasniegums, darbojoties Indijā? Kādas izmaiņas ieviesāt?

– Gadiem ejot uz priekšu, ārmisijas darbs ir mainījies – gan paplašinājies, gan sarucis. Prioritātes un darba metodes ir mainījušās. Jāsaka skaidri, ka latviešu luterāņi nav aktuālie darītāji, bet sponsori ar saviem naudas līdzekļiem. Īstie darbinieki ir paši indieši, sākot ar mācītāju un viņa kundzi Meibelu (abi jau aizgājuši Dieva priekšā – darbu turpina viņu vecākā meita Violeta) un evaņģēlisti, sociālie darbinieki. Darbojas zēnu internāts, sieviešu programmas māja, šūšanas darbnīca, atraitņu māja, patversme AIDS slimniekiem un cilvēkiem, kas ir ļoti tuvu nāvei. Un, protams, astoņas draudzes. Kādreiz bija misijas medpunkti, bet šo pakalpojumu pārtrauca, kad štata valdība uzbūvēja slimnīcu šajā rajonā. Astoņdesmitajos gados sākumā mēs ar Visvaldi kopā vadījām LELB Ārmisijas nozari un regulāri apmeklējām misijas lauku un iepazīnāmies ar turienes darbību un grūtībām. 1980.–1981. akadēmiskajā gadā Visvaldis no savas amerikāņu universitātes paņēma sabata gadu. Mēs visi trīs – Visvaldis, es un Visvalža dēls Saulvedis – pārcēlāmies uz Indiju, uz Tirupati Āndhra Pradēša štatā, kur Visvaldim bija palikuši kontakti. Dzīvojam mācību spēku kvartālā un mājā. Visvaldis mācīja studentus Filozofijas fakultātē [Šrī Venkatešvaras Universitātē – A. B.]. Jautājums bija par mani – ko lai es daru? Izrādījās, ka Universitātes bibliotekāri bija izrādījuši interesi par mani. No viņiem nāca ģeniāla ideja – es varētu veidot tādu bibliogrāfiju, kas vēl bibliotēkā nav un varētu būt noderīga – bibliogrāfija par SIEVIETĒM! Man ausis tūlīt saslējās, jo nupat biju sākusi iepazīties ar ASV sieviešu tiesību lietām un temats mani interesēja. Ar Universitātes bibliotēkas kolēģu mudinājumu un atbalstu es sāku urbties pa visādiem sarakstiem un pēc trīs mēnešiem varēju iesniegt savu gala darbu. Protams, tanī laikā nebija datoru un viss bija jāraksta uz rakstāmmašīnas, bet izdarīju. Dažus gadus vēlāk dzirdēju no draugiem bibliotekāriem, ka lasītāji vēl interesējas un lieto šo bibliogrāfiju.

Pārlasot Vijas Klīves sniegtās atbildes, rodas sajūta, ka minētie notikumi risinājušies nupat. Saistošā un raitā valodā aprakstītas Indijas putekļainās ielas, un pavisam viegli iztēloties ratos iejūgtos vēršus. Šādi atmiņu stāstījumi ir dāvana un dzīva sava laikmeta liecība, ko ir ļoti svarīgi saglabāt.